
HISTORIA
MERCVRII ET MER-
CVRIALIVM MEDICA.

PARS I.

GOTTINGAE. D. 22 IVN. 1781.

Ruit nunc mole sua eruditio, non inepte
quidem nuper dixit vir, ambitum vni-
uersae doctrinae satis bene perspiciens. Tan-
ta enim et incredibili fere industria, tot vi-
rorum nostra aetate clarorum, augetur adeo
quotannis eruditionis copia, vt vel diligentif-
simus, omni licet adhibito studio, vix queat
perscrutari omnia ea, quae nuperrime forsan
dicta et inventa sint, cum vix omnes libelli
omnium in singulorum manus perveniant.
Non mirum itaque, multa saepe effugere no-

titiam eorum, qui ex instituto epitomen doctrinae cuiusdam elaborare student. Veniam itaque facile dabo, sed et expecto simul, quod si non omnia velim exhaurire, quae dicenda forent super hydrargyri historia medica, cuius epitomen tradere, atque in libello, mole paruo exponere, mecum decreui. Propria edoctus scio peritia, multa multis adhuc esse ignota, quae passim super variis ex hydrargyro conficiendis praeparatis annotata leguntur, ut, si non laudes, tamen gratias expectare queam, si horum omnium notitiam brevi ac succincta commentatione exhibeam.

Sum vero persuasus, neminem recte intelligere doctrinam, quam profitetur, nisi edoctus sit illius pleniorum historiam, a primis inde temporibus, ad nostram usque aetatem, et singula eius doctrinae dogmata, suis inventoribus vindicare sciat. Sed ad ipsum argumentum meum me statim conuerto. Cum vero ab instituto meo nimis alienum foret, si ea omnia hic repetere vellem, quae
spec-

spectant hydrargyri nostri e terra eruti indolem, malim euoluat ea de re quisque, recentiorum libellos, qui nunc in omnium manibus versantur. Paucos ex his non possum silentio prorsus praeterire. Ex Hydrargyri fodinis et mineris, nostro tempore celebriores sunt Idrienses atque Electoratus Palatini, quorum accuratiores descriptiones Virorum Cl. SCOPOLI *a*), FERBERI *b*), HACQVET *c*), nec non MVCHA *d*), et COLINIE *e*), non sine emolumento leguntur.

Cl.

a) de Hydrargyro Idriensi. recuf. Ien. 1771. 8vo.

b) Beschreib. des Quecksilber = Bergwerks zu Idria. Berlin. 1774. 8.

c) de mineris hydrarg. Idriens. im B. 3. der Berlin. Naturf. Gesellsch.

d) vom Quecksilber = Bergwerk zu Hydria. Wien. 1780. 8.

e) de Mineris hydrargyri et cinnabaris nativae in Palatinatu, Act. Acad. Palat, T, I. p. 505. et germ. in Prompt. Hamburg. nouo P. 21. De mercurio in uniuersum Cf. etiam Linne Mineralsystem von Gmelin Th. 3. S. 29.

Cl. FERBER, viro in historia naturali et chemia versatissimo, inprimis debemus pleniorum relationem de vſitata hodie methodo hydrargyrum e mineris Idriensibus eliciendi. Immenſa eſt copia hydrargyri, quae quotannis variis in locis e mineris elicitur. Sic lego apud *Valmont de BOMARE* f): „On tire communément tous les ans des mines de Guancavelica, pour un million de Livres, de viſ argent, qu' on transporte par terre a Lima, puis a Arica, et de-là à Potoſi.„ Idriensēs fodinae anno 1497 detectae, (quo tempore dira lues gallica latius ſerpere cepit, tertium in annum, poſtquam ex America in Europam delata), dedere Anno 1663 teſte *Valvaſor* apud BRUECKMANNUM g)

a)

f) Dict. univ. d'hiſt. nat. ed. noua. T. IV. Paris. 1775. 4to p. 123. In hoc libro manca admodum inuenitur hydrargyri hiſtoria, et nimis breuiter pertractata.

g) Magnal. Dei oder Beſchreib. aller Bergwerke u. ſ. w. Th. I. Braunſchw. 1727. fol. p. 66.

a)	Mercurii vulgaris	244, 119.	℥.
b)	Mercurii virginei	11, 762.	℥.
	Summa	255, 881.	℥. g*)

Anno vero Seculi huius 52 lego Idriae 300, 000 ℥ ponderis civilis immo ultra, a metallicolis fuisse effossas h). Tot usibus enim cum hydrargyrum inseruiat, non medicis solum, sed oeconomicis etiam, ex fodinis Idriensibus in posterum quotannis colligi debent hydrargyri 2, 500 centenarii i) lege promulgata, Occurrit autem *mercurius virgineus*

g*) a)	Mercurii virgin.	26, 668	℥
b)	— commun.	667, 666	
	Summa	694, 334	℥

a) ex iisdem fodinis collectae fuere Anno 1661. teste *Bechero* in *Phys. subterr.*

h) *Wabst, Chr. Xav. Tentamen de Hydrargyro, P. I. Vindob. 1754. 4to. p. 20.* Is liber paucis notus est. Multa continet bona, sed mala etiam mixta bonis. Pars altera prodiit nunquam.

i) v. III. *Schloezeri commercii epistolaris; argumenti potissimum statistici et historici. Fascic. 34. p. 258.*

neus, qui ignem nondum expertus est, forma fluida haustus e fodinis, et mercurius e mineris suis variis igne liquatus, in fornace cuius descriptionem et delineationem debemus Cl. *Ferbero* iam supra laudato. Cinnabarim nativam a mineris hydrargyri vulgaribus sola sulphuris admixtione diuersam esse, atque ex cinnabari hydrargyrum elici posse, immo ex hydrargyro atque sulphure per sublimationem cinnabarim confici posse, notissima res est. De varia encheiresi autem et regulis observandis in confectione cinnabaris, suo dicam loco.

Aurum et Plantinam del Pinto, si exceperis, grauitate hydrargyrum reliqua singula metalla superat. Non eadem vero grauitas hydrargyro in diuersis locis collecto et eliquato competit, nam haec multum differt, si in diuerso loco natali collectus, aut minus bene purgatus fuerit mercurius, vt suo tempore iamiam *MVSCHENBROECK* *k*) tabulam ponder-

k) *Introduct.* ad *Philosoph. nat.* T. II. L. B. 1762. 4. p. 539. et *ib.* Cinnabaris p. 540.

ris eius diuersi dederit lectu dignam. De Hydrargyri pondere apud *Valmont de BOMARE* l) seq. lego: „Un pied cube de mer-
 cure, pese neuf cents soixante et dixsept livres.“

Crediderunt olim Alchymici, mercurium esse principium metallorum, et arte singulari ex quouis metallo mercurium elici posse. Sed doctis argumentis iam suo tempore *Guern. ROLFINC* commentum istud refutauit m), nuper vero istud metallorum principium negarunt Viri *Cl. WIEGLEB* n) et *GMELINO* rerum chymicarum sagacissimi iudices. Calor ignis, qui nondum aquam ebullire facit, hydrargyrum in vapores mutat, et aufugere in totum

l) l. c. p. 122.

m) v. Ei. libellus: *Non-Ens chymicum, Mercurius metallor. et mineralium.* Ienae. 1670. 4to.

n) in Annot. ad *VOGELII Chym.* §. 95.

o) in *Chymia* 1780. 8vo. §. 55. p. 65. Non prorsus tamen negat *b. ERXLEBEN* elici posse ex metallis hydrargyrum; idque productum non eductum esse contendit. *Chym.* §. 814. Nullo autem experimento sententiam suam corroborauit.

totum cogit. Mirum itaque non est, aliquot homines incidisse in Ptyalismum, cum in hypocausto viuerent, cuius fornaci calefacto vas impositum, continens mercurii libras viginti, etsi calor fornacis non superaret gradum caloris 18 therm. REAUMURIANI *p*). Per distillationis modum e mineris suis hydrargyrum ignis ope expellitur, vaporum forma *q*) Mercurius ipse varia forma C. H. applicatus, ceu vapor inuisibilis iterum per cutim exhalat, et tum ea metalla, quae homo secum gerit, vel quae in vicinia sunt, nigredine obfuscat, immo efficere solet, vt in aliis hominibus, qui non assumsere mercurium, a solis illis vaporibus ptyalismus oriatur. Hydrargyri mineras, qui effodiunt metallicolae, non vnam ob rationem periculosissimo corripuntur ptyalismo, aliaque grauissima experiuntur symptomata, quae optime nuper descrip-

p) Mem. de l'Acad. de Berlin. Ann. 1778.
p. 9. teste Cl. ACHARD.

q) WABST l. c. p. 21. sp. et BAUME' erl.
Exper. Chimie Th. 3. S. 444.

scripsit Cl. SCOPOLI. Manibus enim tractant mineras, et pars aliqua per cutim resorbetur, aliqua pars autem ore excipitur, quae deglutita nocet, et mercurius denique ipse in vapores resolutus per ignem, resorbetur utroque modo. Suffimigia arte adhibita, et olim usitata, non solum excitant ptyalismum, sed et varia symptomata periculosa, nec non morbos neruorum, ut pauci hodie supersint, qui velint per suffitus sanare luem, etsi nonnunquam inter topica auxilia suffitus mercurialis tuto adhiberi possit, et cum euphoria summa aegroti.

De venenatis mercurii effectibus in metallicolarum corpora et sanitatem, suo iam tempore scripsit *Bernh. IVSSTEV r)* Metallicolae enim, qui vestes non saepius mutare possunt, intra breue temporis spatium pereunt. Mira res est profecto, metallicolas Idrienses tanta vermium multitudine, quae fere fidem

su-

r) Mem. de l'Ac. des Sc. de Par. A. 1719.

superat, aegrotare, cum tamen mercurius sit anthelminticorum princeps, et ipsa *Plenckii* solutio gummosa in vermibus expellendis mihi saepius satisfecerit.

Vt vero leni calore in vapores resoluitur mercurius, sic e contrario a frigore densatur, immo in solidum corpus coit. BOERHAAV. VII tempore istud mirabile phaenomenon adhuc erat ignotum, etsi non ignoraret vicissimus artem, quae docet frigoris gradum mirum in modum augere. Varia illa caloris et frigoris phaenomena in Elem. chym. exponens s) tandem ait: „*Speſtamus mercurium, adeo densari, ut adhuc fere contrahatur ad $\frac{1}{8}$ suae molis. Scimus mirabile hoc corpus, tanto in frigore, tanta in densitate, manere, aequè fluidum, quam ante, aequè mobile, aequè expansile.*” Paulo post addit: „*Scimus, per experimenta edoſti, videmusque accedere, ita sensim per frigus ad pondus auri proprium, mercurium.*” Vaticinatus est vero simul, per

s) recuf. Lips. 1732. 8vo. T. I. p. 148.

per alias vires posse aliquando augeri pondus eius ect.

Primum a frigore artificiali hydrargyrum congelatum videre *Petropoli* BRAUNIVS atque GRISCHOVIVS mense Dec. A. 1759, ille paulo post coram Soc. Petrop. obseruationes suas praelegit, et deinceps publici iuris fecit t). Sed deinde Cl. PALLAS die 6 Dec. in Sibiria a frigore summo naturali hydrargyrum vidit perfecte congelatum u).

B 2

De

t) in libello: de admirando frigore, quo mercurius est congelatus. Petrop 1760 4to et in nov. Comm. Petrop. T. XI. p. 268. Exst. germ. im neuen Hamb. Mag. B. 4. p. 370-72, nec non in Cl. TITII neuen gesellsch. Erzählungen, Leipz. 1762. 8. p. 4. p. 241. et 267. sp. Eiusdem phaenomeni mentio fit in NIC. DE HIMSEL, of artificial Cold produced at Petersburg in Phil. Transact. Vol. LI. P. II. Ann. 1760. nec non in b. ERXLEBEN Naturh. S. 464.

Sed bene monet BAVMÉ, non constare certo satis, quo gradu frigoris vere contigerit congelatio mercurii Chym. Th. 2. p. 441.

u) v. Ei. Reisen. B. III. S. 417. et in Epitome Frft. P. III. p. 324. nec non Berl. Samml. B. VI. p. 266.

De hydrargyro per frigus artificiale in corpus perfecte solidum mutando egit etiam ex instituto THOMAS HVTCHAM *x*), Adeo vero condensatum fuit, vt malleo obediret, et plumbi instar sonum obtusum ederet.

Quem denique fugiunt experimenta illa, quae Cl. BLVMENBACH hic Gottingae instituit *y*) die 4 Ian. 1774, qui frigore artificiali hydrargyrum in corpus solidum coëgit.

Non vero summum gradum frigoris semper requiri, vt mercurius mutetur in solidum corpus, sed beneficio frigoris mitioris mercurium prius in vapores resolutum facillime condensari Ill. BVFFON *z*) affirmat. Roterodami deinde d. 28. Ian. 1776. Cl. BICKER, et nuperrime de ELTERLEIN d. 4. Ian. 1780. per frigus artificiale mercurium etiam congelatum viderunt, teste Cl. BLVMENBACH *a*).

Hy-

x) in Philof. Transact. P. I. Vol. LXVI.

y) v. Götting. Anz. 1774. St. 13. nec non ex iisdem Berl. Samml. B. IX. p. 132.

z) in Hist. Nat. Suppl. T. I. v. Götting. Anz. 1775. p. 141. —

a) v. Ei. Naturhist. B. 2. p. 537.

Hydrargyrum semimetallis adnumerarunt omnes olim. Quum vero per frigus 568° therm. Fahrenh. in corpus perfecte solidum malleabile mutetur, non dubitavit b. ERXLEBEN, praematura morte nobis ereptus, metallis ipsis adnumerare hydrargyrum b). Pluribus argumentis gravissimis iam ante b. ERXLEBEN, Cl. WIEGLEB, vir acutissimi ingenii, et ad augendam omnino natus chymiam, eandem sententiam affirmavit c).

b) Chymie §. 495.

c) in Annot. ad §. 30. Chym. b. VOGELII.